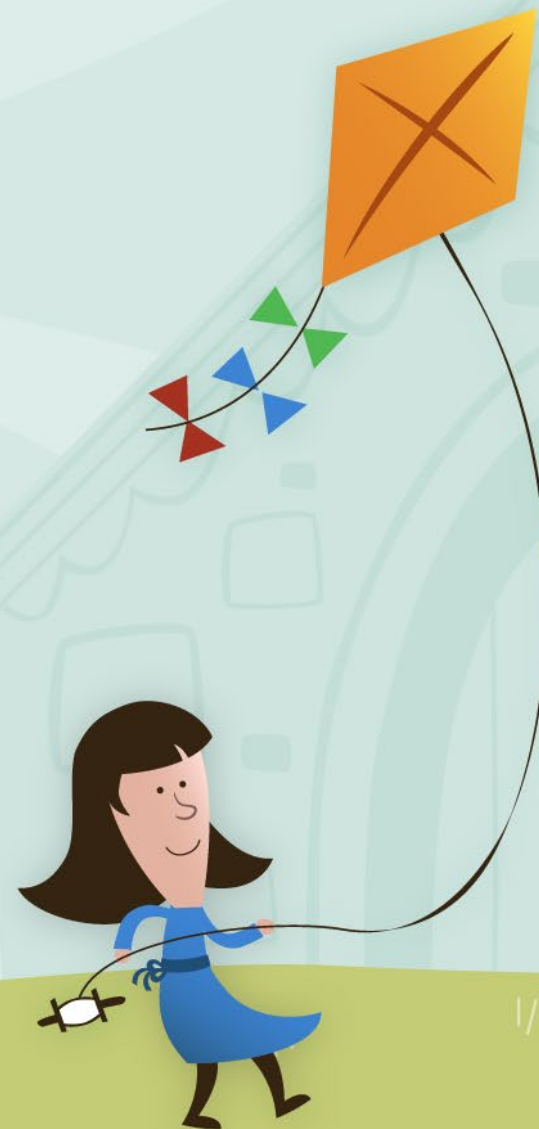

Розвиток сюжетно-рольової гри у дошкільників з ООП

Фахівець (консультант) ІРЦ

Марія КИРИЧЕНКО

*Гра – це велике світле вікно, через
яке в духовний світ дитини вливається
живлющий потік уявлень,
понять про навколишній світ.*
В.О. Сухомлинський

Сюжетно – рольова гра посідає особливе місце в житті дитини з особливими потребами, оскільки придумується самостійно та є невід'ємним атрибутом дитинства.

У грі дитина відтворює різні події, за якими вона спостерігає, про які їй читають або розповідають дорослі.

Сюжетно-рольова гра формує і перебудовує окремі психічні процеси. Тільки у грі виникає здатність до активної уяви, до формування навичок довільного запам'ятовування.

Виходячи з даних особливостей Д.Б. Ельконін визначає 4 рівні розвитку сюжетно-рольової гри:

I рівень: Основний зміст гри полягає у діях з певними предметами, які спрямовані на співучасника гри.

II рівень: Продовжується процес маніпулювання різними предметами, але вже помітний розподіл функцій між дітьми.

III рівень: Виконуються, впливаючи із ролей, дії, серед яких виділяються спеціальні дії, які ставлення до інших учасників.

IV рівень: Основний зміст полягає у виконанні дій, пов'язаних зі ставленням до інших людей.

Багаторазово повторюючи дії з предметами або іграшками, дитина з особливими потребами стає спритнішою, винахідливішою, вмілішою, упевненою у своїх силах.

Вона учиться спочатку організовувати власну індивідуальну гру, а згодом — гру з ровесниками.

Ігри, які моделюють відносини дорослих і вимагають взаємодії кількох партнерів, є основним засобом соціалізації дітей з особливими потребами.

Природне бажання бачити себе дорослими, бути схожими на них спонукає дітей шукати сюжети своїх ігор у різноманітній діяльності дорослих.

Пізнаючи довкілля, спостерігаючи працю, спілкування, життя дорослих, їхні стосунки, діти обов'язково відтворюють це в іграх з однолітками, а це дає їм можливість приміряти на себе безліч соціальних ролей (батька, матері, продавця, вчителя тощо).

Таблиці показників розвитку ігрової діяльності у відповідності до вікових норм та виділені потреби, рекомендації.

(використовуються для обстеження провідної діяльності дітей дошкільного віку. Пропонується вчителям-дефектологам, психологам)

Вік 2-3 роки

Види ігрової діяльності	Достатній рівень	Середній / Початковий рівень	Елементарний	Міра допомоги
Сюжетно-рольові, ігри-драматизації, конструктивно-будівельні, ігри з правилами (дидактичні)	– тривалість гри 10-15 хв; – сформовано одиночний спосіб гри – використовує неоформлені предмети як замітники інших – порівнює та ототожнює свої дії з діями дорослих – відтворює на елементарному рівні у своїх діях реальні стосунки та дії дорослого, які відображають у певній послідовності відрізки їхнього життя – зміст гри зводиться до відтворення дій з предметами, планування гри в стадії формування – самостійно добирає та використовує іграшку у відповідності до її призначення, гра емоційно насичена – вміє брати на себе виконання певної ролі, дотримується сюжету, змісту та послідовності дій у грі, дотримується правил нескладної гри – здатний створювати уявну ситуацію	– цілеспрямована ігрова діяльність в стадії формування; – ігрові дії носять предметно-відображувальний характер і здійснюються дітьми спільно з дорослим, сполучено, за наслідуванням, – ознайомлювальна гра, дії-маніпуляції з предметами з метою обстеження – гра здійснюється під безпосереднім впливом та керівництвом дорослого; - зниження мотивації на досягнення результату, незрозуміння мети діяльності;	– мимовільне маніпулювання предметами, – відсутність інтересу до іграшки, – обстеження іграшки оральним способом, – не наслідує дії дорослого	– гра поруч, заохочення та схвальна підтримка самостійних дій дитини; – розгорнуте навчання: ✓ демонстрація дії з іграшкою у відповідності зі її призначенням з подальшим залученням дитини та виконання дії сумісно ✓ наслідування діям дорослого та дорослим наслідування діям дитини поперемінно

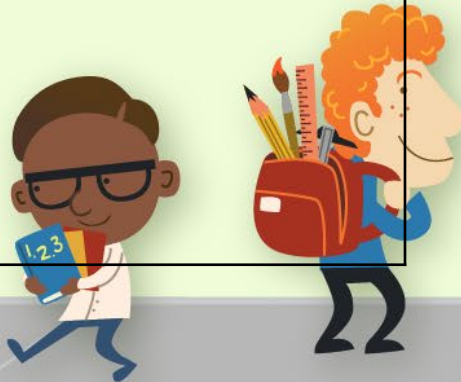

Вік 4-5 років

Види ігрової діяльності	Достатній рівень	Середній / початковий рівень	Елементарний рівень	Міра допомоги
Сюжетно-рольові, ігри-драматизації, конструктивно-будівельні, ігри з правилами (дидактичні)	– тривалість гри 40-50 хв. – здатний створити ігрову ситуацію – гра відбувається не лише заради дій з предметами, але й для вияву свого ставлення до іншої людини відповідно до взятої на себе ролі – змістом гри становлять стосунки між людьми, відтворення яких вимагає дотримання певних правил, ускладнюється та розвивається сюжет гри, збільшується к-сть учасників, – під час гри вибудовує реальні та рольові стосунки одночасно – здатний озвучувати іграшки під час режисерської сюжетно-рольової гри, коли героями виступають іграшки	– за допомогою дорослого створює ігрову ситуацію, – труднощі задумування сюжету, сюжет збіднений, звуження гри: обмежений простим переліком дій без розгорнутого обговорення стосунків у відповідності ігрових ролей; – недостатнє розуміння суспільних функцій людей та стосунків між ними, труднощі розподілу рольових ролей – не втримує правила гри, – предмети-замінники не завжди відповідають функціональному призначенню;	– здійснює прості маніпуляції з іграшкою, намагається розібрати її, – обстежує оральним способом, – викладає конструктор, іграшки в ряд або одну на одну, – не наслідує дії дорослого, не долучається до спільної гри	– гра поруч, емоційно насичувати дії з предметами, активізувати мовленнєву активність; – розгорнуте навчання: порівняти реальні предмети та підібрані замінники за функціональним призначенням; заохочувати до гри, використовуючи яскраві рольові атрибути; використовувати ляльки-рукавички для створення ігрової ситуації та позитивної атмосфери

Види ігрової діяльності	Достатній рівень	Середній / початковий рівень	Елементарний рівень	Міра допомоги
Сюжетно-рольові, ігри-драматизації, конструктивно-будівельні, ігри з правилами (дидактичні)	– наявне розуміння суспільних функцій людей, правил стосунків між ними – самостійно від участі дорослого обирає задум гри, створює сюжет, розподіляє ролі, визначає правила гри та планує дії у відповідності до сюжету – здатний дотримуватися правил у відповідності до ігрових ролей, розподіляти їх – на основі узагальнення та скорочення ігрових дій відбувається перехід до розумових дій – з’являється уявна гра, дитина переходить від гри з реальними ігровими предметами до гри з уявними, з’являються предмети-замінники.	– предмети-замінники не завжди відповідають функціональному призначенню; – після заохочень та спрощення сюжету за допомогою дорослого вибудовує діалог під час гри, самостійно не ініціює розвиток сюжету, дії часто мають наслідувальний характер; – гра здійснюється під безпосереднім впливом та керівництвом дорослого		

Вік 6-7 років

Види ігрової діяльності	Достатній рівень	Середній / початковий рівень	Елементарний рівень	Міра допомоги
Сюжетно-рольові, ігри-драматизації, конструктивно-будівельні, ігри з правилами (дидактичні)	– тривалість гри 40-50 хв. – усвідомлює себе активним учасником ігрової діяльності, домагається визнання іншими дітьми своїх успіхів, – усвідомлює, що у грі є обов'язки: справедливо розподіляє ролі та іграшки, діє згідно з правилами, відповідально ставиться до обов'язків, пов'язаних з роллю; – здатний створювати задум, використовуючи набуті знання, уміння та уявлення, передає в ігрових діях свої думки та почуття, – емоційно обіграє іграшки, – проявляє творче ставлення до дійсності через розбіжність реальної та ігрової дії, швидка адаптація до нового завдання – наявна готовність встановлювати позитивні зв'язки з іншими дітьми, дотримується ігрового партнерства норм та етикету спілкування.	– за допомогою дорослого створює ігрову ситуацію, – труднощі задумування сюжету, сюжет збіднений, звуження гри: обмежений простим переліком дій без розгорнутого обговорення стосунків у відповідності ігрових ролей; – недостатнє розуміння суспільних функцій людей та стосунків між ними, труднощі розподілу рольових ролей – не втримує правила гри, – предмети-замінники не завжди відповідають функціональному призначенню; – після заохочень та спрощення сюжету за допомогою дорослого вибудовує діалог під час гри, самостійно не ініціює розвиток сюжету, дії часто мають наслідувальний характер; – гра здійснюється під безпосереднім впливом та керівництвом дорослого; – характер взаємин у спільній грі механічний і нетривалий , – невміння продумувати свою діяльність призводить до того, що будувати починає з деталей, а не з головних частин – не завжди готовий прийняти запропоновану гру	– здійснює прості маніпуляції з іграшкою, намагається розібрати її, – обстежує orally способом, – викладає конструктор, іграшки в ряд або одну на одну, – не наслідує дії дорослого, не долучається до спільної гри; – має утруднення під час прийняття ігрового завдання, – не планує дії у грі з будівельним матеріалом, – не рахується з бажанням однолітків, – обирає гру на самоті, – відсутня емоційна насиченість, зацікавленість ігровим сюжетом, – ігрова діяльність непродуктивна, – не контрольовані власні дії та невміння підпорядковувати свою поведінку соціально-прийнятним нормам та правилам; – предметні дії скорочені, не відповідають суттєвим ознакам іграшки.	– гра поруч, - емоційно насичувати дії з предметами, - активізувати мовленнєву активність; – розгорнуте навчання: - порівняти реальні предмети та підібрані замінники за функціональним призначенням; - заохочувати до гри, використовуючи яскраві рольові атрибути; - використовувати ляльки-рукавички для створення ігрової ситуації та позитивної атмосфери

Гра — універсальний спосіб виховання і навчання маленької дитини з особливими потребами . Якщо Ви хочете розвинути необхідні здібності малюка, навчити його думати, розуміти мовлення дорослих, уявляти, діяти із предметами, — грайте з ним якомога частіше.

Ігри дають малюкам радість, інтерес, упевненість у собі та своїх можливостях. Але гратися необхідно вчити. Гра не виникає сама по собі.

Для того щоб збагатити зміст дитячих ігор, слід ознайомити дітей з роботою працівників різних професій, показати їхню користь та відповідальне ставлення до праці, а також вдячність інших людей за добре зроблену ними справу.

